

ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»

Кафедра економіки і права

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з НМР та І
К. Г. Михайльова

”11” червня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 – Економіка

Освітньо-професійна програма «Бізнес-економіка та її правове забезпечення»

Факультет «Бізнес-управління»

2024 рік

Робоча програма початкової дисципліни «Основи економічної теорії» для здобувачів за спеціальністю 051 «Соціальні та поведінкові науки», освітня програма «Бізнес-економіка та її правове забезпечення»

Розробник:

докт. екон. наук, професор, професор кафедри економіки та права

Яременко Олег Леонідович

канд. екон. наук, доцентка, доцентка кафедри економіки та права

Катерина Величко

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економіки та права

Протокол від 3 червня 2024 року № 11

Завідувач кафедри економіки та права

Рубан Л.І.

«3» червня 2024 року

Схвалено радою факультету «Бізнес управління»

Протокол від 10 червня 2024 року № 5

Голова

Астахов В.В.

« 10 » червня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи економічної теорії. Економічна історія» є фундаментальною дисципліною світоглядного характеру, яка досліджує систему економічних відносин, що формуються у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання благ. Сучасний курс економічної теорії також охоплює теоретико-прикладні аспекти поведінки економічних суб'єктів на різних рівнях аналізу економіки, зокрема в контексті вирішення проблем ефективного використання обмежених ресурсів для задоволення індивідуальних та суспільних потреб.

Метою дисципліни «Основи економічної теорії. Економічна історія» є надання здобувачам ґрунтовних знань щодо основних концепцій та моделей сучасної економічної теорії, аналізу економічних процесів та явищ на мікро- та макрорівні, а також розвиток у здобувачів аналітичних навичок, необхідних для критичного мислення та застосування теоретичних підходів у практичній діяльності. Викладання дисципліни «Основи економічної теорії» спрямоване на формування логіки економічного мислення та економічної культури, оволодіння базовими методами дослідження і аналізу економічних процесів і явищ. Важливою метою є також розвиток компетенцій, необхідних для прийняття обґрунтованих рішень щодо економічних проблем, які мають безпосереднє відношення до майбутньої професійної діяльності здобувачів.

Дисципліна сприяє розкриттю здатності самостійно відстежувати тенденції розвитку економіки, аналізувати інформаційні потоки та розуміти природу змін у економічному середовищі. Крім того, здобувачі вивчають нові явища і процеси в сучасній економіці, отримуючи необхідний комплекс знань для прийняття обґрунтованих рішень у своїй професійній діяльності.

Обсяг у кредитах – 5 кредити ЕКТС (150 годин).

Статус дисципліни – обов'язкова.

Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять	
Повний термін навчання	
денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки:	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
26	10
Практичні	
24	12
Лабораторні	
-	-
Самостійна робота	
100	128
Індивідуальні завдання	
-	-
Види підсумкового контролю	
Іспит	Іспит

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати: передумови та закономірності еволюції економічної науки; категоріальний апарат та методологію дослідження; особливості розвитку та становлення економічних

відносин між людьми у процесі господарської діяльності; взаємодію економічних суб'єктів у процесі створення матеріальних благ при обмежених ресурсах; діалектичні методи економічного аналізу при дослідженні елементів ринкового механізму; проблеми розвитку вітчизняної економічної думки.

вміти: аналізувати економічні ситуації з позицій різних економічних концепцій; оцінювати вплив теорій на економічну політику різних країн, а також можливість їх використання в Україні; обґрунтовувати можливості застосування теоретичних моделей економічного розвитку в практичній діяльності; аналізувати проблеми, пов'язані з розвитком грошово-кредитних відносин, фінансової політики та державного регулювання в умовах ринкової економіки; оцінювати вплив на економічні процеси зовнішніх факторів, тенденції розвитку світової економіки.

Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК1 Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Очікувані результати навчання:	Методи навчання	Форми оцінювання/ Засоби діагностики результатів навчання*
ПРНЗ. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.	Лекції з використанням мультимедійних презентацій та інтерактивних елементів; практичні заняття з розв'язанням задач та евристичних завдань, орієнтованих на вивчення економічної термінології та пояснення базових концепцій мікро- та макроекономіки; самостійна робота здобувачів з науковою літературою та аналітичними матеріалами; індивідуальні консультації з викладачем для більш поглибленого вивчення	Оцінювання виступів на практичних заняттях (правильність, логіка, повнота відповіді), перевірка індивідуальної реферативної роботи вміня формувати та пояснювати базові категорії та концепції, тестування здатності здобувачів використовувати економічну термінологію.

	окремих тем; виконання індивідуального реферативного завдання.	
ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.	Лекції з використанням мультимедійних презентацій та інтерактивних елементів; практичні заняття з розв'язанням задач та евристичних завдань; самостійна робота здобувачів з науковою літературою та аналітичними матеріалами; індивідуальні консультації з викладачем для більш поглибленого вивчення окремих тем та розуміння особливостей функціонування економічних систем; виконання індивідуального реферативного завдання	Розв'язання практичних задач та евристичних завдань за темами дисципліни; виконання індивідуальної реферативної роботи; підготовка повідомлень (письмових та усних) за тематикою дисципліни; оцінювання роботи на заняттях та моніторинг формування знань з основ економічної теорії та особливостей функціонування економічних систем.
ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	Лекції з використанням мультимедійних презентацій та інтерактивних елементів; практичні заняття з розв'язанням задач та евристичних завдань; самостійна робота здобувачів, що спрямована на поглиблений аналіз конкретних економічних ситуацій та підготовку рішень на основі загальнонаукових методів.	Оцінювання підголений презентацій здобувачів щодо збору та аналізу даних і пропозицій з економічних рішень із використанням ІКТ. Перевірка знань здобувачів за допомогою тестування, письмового (он-лайн) та усного опитування; перевірка здатності приймати рішення в умовах змодельованих економічних сценаріїв (ділові ігри або ситуаційні вправи)
ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки	Лекції з використанням мультимедійних презентацій; практичні заняття з розв'язанням задач за темами та евристичних завдань, орієнтованих на розуміння моделі соціально-економічних явищ; самостійна робота здобувачів з науковою літературою та	Виконання типових практично орієнтованих та евристичних завдань; тестування знань здобувачів зі теоретичного матеріалу; презентація індивідуального реферативного завдання; перевірка матеріалів для самостійного вивчення з поставленого проблемного питання.

	аналітичними матеріалів; індивідуальні консультації з викладачем для більш поглибленого вивчення основних напрямів економічної науки; виконання індивідуального реферативного завдання.	
ПРН21. Уміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів	Лекції з використанням мультимедійних презентацій; практичні заняття, що включають розв'язання задач та евристичні завдання, орієнтовані а вміння абстрактно мислити та виявляти ключові характеристики економічних систем; самостійна робота здобувачів з науковою літературою та аналітичними матеріалами; індивідуальні консультації з викладачем для більш поглибленого вивчення основних напрямів економічної науки; виконання індивідуального реферативного завдання.	Вирішення задач, що передбачають аналіз і синтез характеристик економічних систем та поведінки їх суб'єктів; тестування - для перевірки здатності абстрагуватися та аналізувати ключові характеристики економічних систем і поведінку суб'єктів; евристичні завдання - для розвитку критичного мислення при аналізі конкретних ситуацій у різних економічних системах та виявленні ключових характеристик та поведінкових особливостей суб'єктів економічних відносин.

Засоби діагностики результатів навчання:

* Діагностика результатів навчання за дисципліною поділяється на:

- поточну (здійснюється впродовж навчального семестру на лекціях та практичних заняттях: опитування, тестування, виконання поточних та 2-х модульних контрольних робіт, дискусії з проблемних питань та евристичні завдання);

- підсумкова діагностика результатів навчання здійснюється у формі іспиту.

Розподіл балів за формами діагностики подано у р.9 робочої програми.

Мова навчання: державна (українська).

1. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Тема1. Предмет і метод економічної теорії

Становлення й основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Предмет економічної теорії та еволюція його визначення різними школами. Методи пізнання

економічних процесів і явищ та їхня класифікація. Економічні категорії, закони та принципи. Пізнання і використання економічних законів. Функції економічної теорії. Економічна теорія як теоретико-методологічна база інших економічних наук.

Тема 2. Суспільне виробництво

Економічний зміст суспільного виробництва. Технологічні етапи розвитку виробництва: доіндустріальний, індустріальний, постіндустріальний. Структура виробництва, її еволюція. Матеріальне та нематеріальне виробництво. Первинне, вторинне, третинне виробництво. Пофазна структура суспільного виробництва. Економічні ресурси та чинники економічної діяльності, їх взаємодія та розвиток. Праця, земля, капітал, підприємницькі здібності, інформація як чинники виробництва. Функціональні відмінності інформації та знання. Виробнича функція. Ефективність виробництва. Продукт праці. Споживчі блага. Класифікація споживчих благ.

Тема 3. Економічні потреби та інтереси

Економічні потреби суспільства, їх сутність та структура. Класифікація потреб. Економічний закон зростання потреб. Піраміда потреб Маслоу. Економічні інтереси: сутність, класифікація, взаємодія. Мотиви та стимули ефективного господарювання. Корисність продукту. Гранична корисність. Загальна корисність. Перший закон Госсена. Фундаментальна проблема економіки. Крива виробничих можливостей. Економічний інтерес, його об'єкт, функція.

Тема 4. Товар та гроші в ринковій економіці

Форми суспільного господарства. Натуральне та товарне виробництво. Еволюція товарного виробництва. Просте та розвинуте (капіталістичне) товарне виробництво. Товар та його властивості. Величина вартості товару. Двоїста природа товару. Вартість товару. Теорії вартості товару. Теорія трудової вартості товару. Теорія граничної вартості. Теорія попиту та пропозиції. Виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Грошовий обіг і його закони. Грошова система, її структурні елементи й основні типи. Інфляція, її сутність, причини, види і соціально-економічні наслідки.

Тема 5. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата

Капітал як економічна категорія. Погляди А. Сміта, Д. Рікардо, Дж. Міля, К. Маркса та ін. на поняття «капітал». Альтернативні теорії капіталу. Загальна формула руху капіталу. Сутність відсотку як доходу від капіталу. Наймана праця. Робоча сила як елемент ринкової економіки. Робоча сила, її вартість та споживна вартість. Поняття «людський капітал», «інтелектуальний капітал». Структура промислового капіталу.

Процес створення вартості. Теорії заробітної плати. Особливості заробітної плати як винагороди за працю. Фактори, які визначають заробітну плату. Номінальна і реальна заробітна плата. Сучасні системи оплати праці. Регулювання заробітної плати.

Тема 6. Підприємництво. Роль підприємництва в економіці

Зміст, основні принципи та ознаки підприємництва. Теорії та моделі підприємництва. Підприємництво та бізнес. Суб'єкти підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємництва. Взаємозв'язок форм власності та підприємництва. Менеджмент і маркетинг. Класифікація підприємств за розміром.

Нові форми підприємницької діяльності. Підприємництво як особливий вид діяльності. Тлумачення посередництва у роботах Р. Катільона, М. Вебера, Й. Шумпетера. Підприємництво як господарська діяльність передбачає організацію і управління господарським процесом незалежно від виду і сфери діяльності фірми або

індивідуального підприємництва. Підприємницька діяльність як результат дії фізичних та юридичних осіб.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Тема 7. Витрати виробництва та прибуток

Еволюція виробництва. Форми організації виробництва. Економічна ефективність. Виробнича функція. Замінність факторів виробництва. Сутність витрат виробництва. Економічні витрати та їх специфіка. Витрати виробництва у короткотерміновому періоді. Закон спадної віддачі. Постійні та змінні витрати. Валові, середні й граничні витрати. Витрати виробництва у довготерміновому періоді. Ефект масштабу виробництва. Собівартість, її структура і значення.

Прибуток, його сутність і структура. Бухгалтерський і економічний прибуток. Функції прибутку. Норма прибутку і чинники, що її визначають. Нормальний (середній, звичайний, типовий прибуток) і механізм його формування. Чистий прибуток і його джерела. Ціна виробництва та її структура. Середній прибуток і економічна рівновага. Валовий дохід підприємства. Основні напрями використання прибутку. Рентабельність.

Тема 8. Домогосподарства в системі економічних відносин

Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин, його місце в кругообігу продуктів, ресурсів і доходу. Домогосподарства як основний економічний агент, що виступає споживачем товарів та послуг і постачальником факторів виробництва (праці, капіталу, землі). Взаємодія домогосподарств із іншими економічними суб'єктами – підприємствами та державою. Функції домогосподарства. Доходи домогосподарства. Витрати (споживання) домогосподарства.

«Парадокс Гіффена» як теоретичне обґрунтування ситуацій, коли зростання ціни на товар, всупереч закону попиту, призводить до збільшення його споживання, що пов'язано з особливостями бюджетних обмежень та структурою споживання домогосподарств з низькими доходами. «Ефект Веблена» як аналіз споживчої поведінки, коли домогосподарства купують дорогі товари не через їх корисність, а через бажання підкреслити свій соціальний статус (споживання для демонстрації багатства). «Ефект снобізму» як випадок, коли споживчий вибір домогосподарств визначається прагненням відрізнятися від інших (снобізм), що призводить до зниження попиту на популярні товари та переваги унікальних або елітних товарів. Заощадження як частина доходу домогосподарства. Мотиви здійснення заощадження.

Тема 9. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, відсоток та рента

Особливості функціонування торговельного капіталу. Торговельний прибуток. Позичковий капітал і позичковий процент. Поняття банку. Сучасна банківська система та її рівні. Сутність кредиту. Види кредиту. Принципи кредитування. Види відсоткових ставок. Номінальні і реальні відсоткові ставки. Вплив кредиту на економічні процеси. Аграрні відносини, їхній зміст і особливості. Земельна рента, її сутність, види і механізм утворення. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі.

Тема 10. Національна економіка та результати її функціонування

Національна економіка: сутність, структура і особливості. Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт, його складові та різні способи обчислення. Номінальний та реальний ВВП. Валовий національний продукт. Національний дохід та

національне багатство. Розподіл національного доходу і об'єктивні основи формування доходів населення. Роль макроекономічних показників.

Тема 11. Циклічність економічного розвитку

Циклічність економічного розвитку як прояв макроекономічної нестабільності. Теорії циклічних коливань. Класифікація економічних циклів за тривалістю та їх економічна характеристика. Малі цикли (3-5 років), середні цикли Жюгляра (7-11 років), великі цикли Кондратьєва (40-60 років), мегатренди. Основні етапи циклу: криза, депресія, пожвавлення, піднесення. Класичні, кейнсіанські та неокласичні погляди на причини циклічних коливань.

Моделі мультиплікатора-акселератора, цикли Маркса, інноваційна теорія циклів Шумпетера, монетарні підходи до пояснення економічних коливань. Поглиблене вивчення фаз середніх економічних циклів, включаючи різні аспекти, які впливають на зміну фаз: зміни в інвестиціях, інфляції, безробітті, споживчому попиті та міжнародній торгівлі. Вплив державного регулювання та фінансово-економічної політики на цикл. Нециклічні коливання економіки.

Тема 12. Закономірності розвитку світового господарства і місце України в системі міжнародних відносин

Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин (МЕВ). Всесвітній ринок товарів та послуг. Торговельний і платіжний баланси країни. Оглядова характеристика змісту і структури світової валютної системи. Поняття та тенденції міграції робочої сили. Глобалізація як закономірний процес світогосподарського розвитку. Суперечності глобалізації. Глобальних проблеми.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	Усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	практична робота	самостійна робота		лекції	практична робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ								
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	8	2	2	6	5	2	2	4
Тема 2. Суспільне виробництво	8			6	7			6
Тема 3. Економічні потреби та інтереси	9			6	7			6
Тема 4. Товар та гроші в ринковій економіці	9			6	9			8
Тема 5. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата	8	2	2	6	10	2	2	8
Тема 6. Підприємництво і підприємство	8			6	10			8
Разом за модулем І	50	8	6	36	48	4	4	40
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА								
Тема 7. Витрати виробництва та прибуток	10	2	2	6	36	2	2	10
Тема 8. Домогосподарства в системі економічних відносин	10	2	2	6				10
Тема 9. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, відсоток та рента	12	2	2	8			2	10
Тема 10. Національна економіка та результати її функціонування	12	2	2	8	36	2	2	10
Тема 11. Циклічність економічного розвитку	12	2	2	8				10
Тема 12. Закономірності розвитку світового господарства і місце України в системі міжнародних відносин	14	2	4	8				12
Разом за модулем ІІ	100	12	14	44	72	4	6	62
Усього годин	150	20	20	80	120	8	10	102

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
	--		
	--		
Усього годин			

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Предмет і метод економічної теорії	2	2
2.	Суспільне виробництво		
3.	Економічні потреби та інтереси	2	
4.	Товар та гроші в ринковій економіці		2
5.	Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата	2	
6.	Підприємництво і підприємство.		
7.	Витрати виробництва та прибуток	2	2
8.	Домогосподарства в системі економічних відносин	2	
9.	Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, відсоток та рента	2	2
10.	Національна економіка та результати її функціонування	2	2
11.	Циклічність економічного розвитку	2	
12.	Закономірності розвитку світового господарства і місце України в системі міжнародних відносин	4	
Усього годин		20	10

5. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачено.

6. Самостійна робота здобувачів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Предмет і метод економічної теорії	6	4
2.	Суспільне виробництво	6	6
3.	Економічні потреби та інтереси	6	6
4.	Товар та гроші в ринковій економіці	6	8

5.	Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата	6	8
6.	Підприємництво і підприємство	6	8
7.	Витрати виробництва та прибуток	6	10
8.	Домогосподарства в системі економічних відносин	6	10
9.	Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, відсоток та рента	8	10
10.	Національна економіка та результати її функціонування	8	10
11.	Циклічність економічного розвитку	8	10
12.	Закономірності розвитку світового господарства і місце України в системі міжнародних відносин	8	12
Усього годин		100	128

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з дисципліни «Сучасна економічна теорія» є частиною самостійної роботи та включає в себе: самостійне вивчення окремих питань тем дисципліни, які не викладаються на лекційних заняттях (здобувачам доводиться ця інформація на лекційних заняттях та під час індивідуальних консультацій); роботу з офіційними даними (офіційні повідомлення у ЗМІ; статистичні дані, тощо); підготовку оглядів періодичної і монографічної літератури за темами дисципліни; підготовка рефератів та доповідей за тематикою дисципліни. Оцінюється індивідуальна робота бальною оцінкою, яка включається в бальну оцінку за відповідною темою дисципліни.

Орієнтовна тематика реферативної роботи з дисципліни «Сучасна економічна теорія»:

1. Основні етапи розвитку економічної теорії.
2. Вплив історичних подій та наукових досягнень на формування сучасних економічних концепцій.
3. Порівняльний аналіз різних ринкових структур.
4. Особливості функціонування сучасних ринків в умовах глобалізації.
5. Огляд теорій економічних циклів.
6. Визначення та значення сталого розвитку в сучасній економіці.
7. Основні характеристики цифрової економіки.
8. Вплив цифрових технологій на ринки, робочі місця та економічні відносини.
9. Огляд теоретичних підходів до ролі держави в економіці.
10. Особливості сучасної державної економічної політики.
11. Огляд основних типів економічних благ (вільні, економічні, суспільні, приватні).
12. Вплив економічних благ на споживчий вибір та ринкову рівновагу.
13. Аналіз ієрархії потреб за Маслоу та її застосування в економічній теорії.
14. Вплив соціальних, культурних та економічних факторів на формування потреб.
15. Поняття граничної корисності та її роль у визначенні попиту.
16. Застосування принципу граничної корисності у прийнятті рішень споживачами та виробниками.
17. Пояснення закону спадної граничної корисності.
18. Як закон спадної граничної корисності впливає на формування споживчих переваг і ринкову поведінку.
19. Класифікація потреб (первинні та вторинні, матеріальні та нематеріальні).
20. Взаємозв'язок між задоволенням потреб та економічним розвитком.

21. Вплив технологічного прогресу на формування нових споживчих потреб.
22. Зміна структури економічних благ під впливом інноваційних технологій.
23. Роль заробітної плати у формуванні сукупного попиту та регулюванні зайнятості.
24. Взаємозв'язок між інвестиціями в людський капітал та рівнем заробітної плати.
25. Роль альтернативної вартості в оптимізації ресурсів і прийнятті рішень на мікро- та макrorівні.

8. Методи навчання

Лекції, мультимедійні лекції, практичні заняття з презентацією, самостійна та індивідуальна робота, консультації. Застосовуються інноваційні технології дистанційного навчання, у тому числі на базі сучасних Інтернет-платформ шляхом відео-конференцзв'язку з одночасним обміном повідомленнями і передачею контенту в режимі реального часу.

9. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовуються поточний і підсумковий контроль знань здобувачів. Методи поточного контролю – опитування, активна робота на практичному занятті, поточне тестування; дві модульні контрольні роботи. Загальна кількість балів, що може набрати здобувач становить 70 балів.

Методи підсумкового контролю за дисципліною – екзамен. Екзаменаційний білет містить 2 теоретичні питання (до 10 балів за кожне питання) та практичну частину – задачу (10 балів). Максимальна кількість балів за іспит становить 30 балів.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу в Харківському гуманітарному університеті «Народна українська академія» https://nua.kharkov.ua/wpcontent/uploads/2024/06/polozhennya_osvit_pros_2024.pdf п.4.4.2.5.3 якщо робочий навчальний план передбачає складання семестрового іспиту, максимальна сума балів, яку здобувач вищої освіти може набрати протягом семестру, дорівнює 70, а максимальна сума балів семестрового екзамену - 30.

Розподіл балів за змістовими модулями та темами:

Поточне оцінювання та самостійна робота														Усього за змістовими модулями	Іспит	Загальна сума балів
Змістовий модуль I							Змістовий модуль II							70	30	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	МКР I	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	МКР II			
5	5	5	5	5	5	15	5	5	5	5	5	5	15			

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
25-49	незадовільно з можливістю повторного складання
0-24	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Величко, К.Ю. (2024). Сучасна економічна теорія: робоча програма дисципліни. Х.: ХГУ «НУА», 14с.
2. Статівка, Н.В., Величко, К.Ю. та Тимохова, Г.Б. (2023). Бізнес економіка. Харків: Вид-во НУА, ч. 1, 487с.
3. Величко, К.Ю. (2024). Основи економічної теорії: наочний навчальний посібник. Х.: ХГУ «НУА», 164с.
4. Кулініч, О.А., Андросова, Т.В. та Величко, К.Ю. (2024). Економічна теорія: методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи. Харків: ДБТУ, 113с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Білецька, Л., Савич, В. та Білецький, О. (2019). Економічна теорія. Політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Київ, 688с.
2. Зайцев, Ю. К., Москаленко, О. М. (2020). Сучасна політична економія як методологічна парадигма економічної політики розвитку у глобалізованому суспільстві. Київ: КНЕУ, 275 с.
3. Макаренко, М.І., Семененко, Т.О. та Петрушенко, Ю.М. (2021). Макроекономіка. Суми: Сумський державний університет, 307с.
4. Ревак, І.О., Кіржецький, Ю.І., Кіржецька, М.С. та Мельник, С.І. (2019). Основи економічної теорії. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 191с.
5. Талавири, М.П., Байдала, В.В., Бутенко, В.В., Болгарова, Н.К. та Пащенко, О.В. (2020). Економічна теорія. Київ: Наукова столиця, 338с.

Допоміжна:

1. Яременко О.Л. Вплив економічної рецесії на управління інноваційним забезпеченням функційменко, Л.М. Жукова, В.В. Биба // *Економіка і регіон*. – 2024. – № 1 (92). – С. 8 – 14. – DOI: 10.26906/EiR.2024.1(92).3302
2. Яременко О.Л. // Berveno O.V., Tiutiunnykova S.V., Yaremenko V.G., Yaremenko O.L. [Human Capital Institute: Features of Reproduction Under Digital Conversion of the Economics](#). *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. 2020. Vol. 24. Issue 06. P. 9556-9575. Scopus. DOI: [10.37200/IJPR/V24I6/PR260952](#).
3. Яременко О.Л. // Gritsenko A., Yaremenko O. Kornivska V. Monetary policy against destabilizing factors // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Том 2. № 33 (2020). С.441-451. <https://doi.org/10.18371/v2i33.3006>. -Web ofSciens.
4. Яременко О.Л. Україна в інституційному вимірі глобальної конфліктності та стихійної локалізації // *Економічна теорія*– 2022. – 2. – С.90-

115.<https://doi.org/10.15407/etet2022.02.090>

5. Яременко О.Л. Межі соцієтальних трансформацій на етапі постглобалізації // Соцієтальні трансформації в Україні під час гібридної війни та повоєнної реконструкції : збірник наукових праць за результатами міжнародного науково-практичного семінару (м. Київ, 9 червня 2023 р.) / ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». – К., 2023. – С. 116–129. – URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Sotsiialni-transformatsi-v-Ukraini.pdf>.

6. Яременко О.Л. // Яременко О., Красноперов П. / Антикризове державне регулювання економіки у Індонезії в умовах пандемії covid-19 // *Економічний простір*. – 2022. – № 181. – С. 48-54 DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/181-8>

7. Величко, К., Тимохова, Г. та Кудінова, М. (2022). Соціальне шкільне підприємництво: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні. *Економіка і суспільство*, (44), с.112-128.

8. Величко, К.Ю., Голікова, Є.К. (2022). Напрямки економічної політики України в умовах нестабільності: *Фінансово-економічні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в період становлення інноваційної економіки*. Кривий Ріг, С. 44-49.

9. Величко, К.Ю., Пешенко, А.А. (2023). Смарт-спеціалізація кластерів як інноваційний напрям економічного відновлення України. *Фінансова архітектура та сценарії конкурентних моделей розвитку. Міжнар. наук.-практ. конф. в системі МОН*. (17 листопада 2023р). ДБТУ, м. Харків, С.116-119.

10. Михайлова, М. В., Величко, К. Ю., & Луполовер, Ю. Б. (2024). Вплив технологій віртуальної та доповненої реальності на купівельну поведінку споживача. *Розвиток бізнесу в контексті європейської інтеграції: глобальні виклики, стратегічні пріоритети, реалії та перспективи*. (7 червня 2024р.). ДБТУ, м. Харків, С. 270-272. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11849990>

11. Економіка: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікро- та макроекономіки. За ред. З.І. Галушки, Г.М. Поченчук. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. Ю. Федьковича. 2022. 368 с.

12. Петрушенко, Ю.М. (2023). Мікроекономіка: теорія та приклади розв'язання задач: навч. посібник. К.: Університетська книга, 320 с.

13. Лисенко, А. М. (2023). Система національних рахунків та її ключові показники.: Теорія і практика сучасної економіки. Черкаси : ЧДТУ, 114–116.

14. Плаксюк, О., Горватова, В., Якушева, О. (2023). Людський капітал як фактор підвищення ефективності конкурентоспроможності компанії. *Академічний огляд*, 1(58), 160-174.

13. Інформаційні ресурси

1. Навчально-методичне забезпечення дисципліни «Основи економічної теорії». [Електронний ресурс]. URL: <http://test.nuf.kharkov.ua/course/view.php?id=5371>

2. Електронний репозитарій ХГУ «НУА». [Електронний ресурс]. URL: <http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/>

3. Освітні ресурси:

3.1 Coursera. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.coursera.org/learn/microeconomics>

3.2 Економіка на кожен день. [Електронний ресурс]. URL: https://prometheus.org.ua/course/coursev1:Prometheus+ECO101+2020_T3

3.3 Економіка для всіх. [Електронний ресурс]. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:NaUKMA+103+2015_T1